

Pozměňovací návrh ke sněmovnímu tisku č. 569

Vládní návrh zákona, kterým se mění zákon č. 254/2001 Sb., o vodách a o změně některých zákonů (vodní zákon), ve znění pozdějších předpisů

1. V čl. I se za dosavadní bod 12 vkládají nové body X a Y v tomto znění:

„X. V § 59a se za slova „strpět za“ vkládá slovo „jednorázovou“ a na konci § se doplňuje věta „Tato povinnost vázne na pozemku jako služebnost ve prospěch vodního díla, a není-li to možné, tak ve prospěch osoby, která je vlastníkem stavby vodního díla podle § 55 odst. 1 tohoto zákona.“.

Y. V § 59a se dosavadní text označuje jako odstavec 1 a doplňují se odstavce 2 a 3, které zní:

„(2) Katastrální úřad zapíše na základě osvědčení vodoprávního úřadu služebnost podle odstavce 1 na návrh vlastníka vodního díla na dobu jeho trvání do katastru nemovitostí; souhlas vlastníka pozemku se nevyžaduje.

(3) Vodoprávní úřad vydá vlastníku vodního díla na jeho žádost osvědčení o splnění podmínek pro vznik služebnosti podle odstavce 1 v rozsahu podle věty druhé a třetí na základě předložené dokumentace nebo dokladu, které je vlastník vodního díla povinen uchovávat po celou dobu trvání stavby podle stavebního zákona. Vodoprávní úřad osvědčí, o jaké vodní dílo, jemuž služebnost svědčí, se jedná, na jakých pozemcích označených podle zvláštního předpisu se toto vodní dílo nachází a okamžik jeho vybudování, případně konstatování, že bylo vybudováno před 1. lednem 2002. Pokud služebnost zatěžuje pouze část pozemku nebo je toho třeba z jiného důvodu, je součástí potvrzení vodoprávního úřadu i geometrický plán předložený vlastníkem vodního díla, kterým je zatížená část pozemku vymezena.“.

Následující body se přečíslují.

2. Za bod 14 se vkládá nový bod Z, který zní:

„Z. V § 107a se za písmeno c) vkládá nové písmeno d), které zní:

„d) vydávají osvědčení o splnění podmínek pro vznik služebnosti podle § 59a odst. 1,“.

Dosavadní písmena d) až i) se označují jako písmena e) až j).“.

3. V čl. II se doplňují body 5 a 6 v tomto znění:

„5. V řízení o náhradě za užívání pozemku podle § 59a zákona č. 254/2001 Sb., ve znění účinném přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona, které nebylo do dne nabytí účinnosti tohoto zákona pravomocně ukončeno, určí soud náhradu podle § 59a zákona č. 254/2001 Sb., ve znění účinném přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona, v celkové souhrnné výši do výše odpovídající jednorázové náhradě stanovené podle jiného zákona.

6. Pokud došlo mezi vlastníkem pozemku a vlastníkem vodního díla k dohodě o náhradě za užívání pozemku podle čl. LV zákona č. 303/2013 Sb., nebo bylo o takovém nároku pravomocně rozhodnuto přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona, nebo byl takový nárok přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona promlčen, nárok na zaplacení náhrady za užívání pozemku podle § 59a zákona č. 254/2001 Sb., ve znění účinném po dni nabytí účinnosti tohoto zákona, nevzniká.“.

ODŮVODNĚNÍ

K bodům 1 a 2 [§ 59a a § 107a písm. d)]

Navrhovaná změna § 59a vodního zákona reaguje na poznatky z aplikační praxe. Tou je míněn zejména nálezný Ústavního soudu zn. IV. ÚS 362/22. V něm Ústavní soud sám upozornil, že jeho dřívější závěry ohledně jednorázovosti náhrady za omezení vlastnického práva k pozemkům zatíženým vodním dílem ve vlastnictví jiné osoby nemají dostatečnou oporu v samotném textu zákona, protože na rozdíl od jiných případů zde není jednorázový charakter náhrady výslovně zmíněn, ačkoliv tak byla tato náhrada od počátku vnímána – a to i na základě ustálené rozhodovací praxe Ústavního soudu a Nejvyššího soudu České republiky.

Doplnění výslovného určení této náhrady v jednorázové podobě tak nemění, ale naopak potvrzuje, dosavadní více jak dvacetiletou praxí, kdy tyto náhrady jsou jak v soudních řízeních, tak především v případě uzavírání smluv stanoveny jako jednorázové. Na potřebu legislativního řešení této otázky pak v návaznosti na citovaný nálezný Ústavního soudu upozornily soudy i v dalších podobných řízeních.

Pokud jde o nově vkládané odstavce ohledně zápisu služebnosti (dřívější terminologií věcných břemen) do katastru nemovitostí, jedná se o reakci na vývoj právní doktríny, jež sama reflektuje nálezy zejména Nejvyššího soudu v oblasti věcných břemen. Z věcného hlediska jde o úvahy vyvolané přijetím současného občanského zákoníku, jenž posiluje význam principu materiální publicity. Jinak řečeno: soudy dovozují, že i u věcných břemen vzniklých ze zákona je vhodné, aby byla zapsána ve veřejném seznamu – katastru nemovitostí. Jedině tímto způsobem lze zajistit jejich dlouhodobé trvání a ochranu proti případným námitkám třetích osob dovozujících, zejména v případě přechodu práv k pozemkům, neexistenci zatížení právě ze zápisu (respektive z nezapsání zákonného věcného břemene) v katastru nemovitostí.

Navrhovaný rozsah zápisu služebnosti do katastru nemovitostí pak odpovídá obsahu služebnosti tak, jak je dosud vymezena na základě § 50 písm. c) vodního zákona a dosavadního znění § 59a vodního zákona. Nedochozí a nemá docházet ke změně obsahu této služebnosti, například pokud jde o délku jeho trvání nebo o rozsah práv oprávněného. Pouze se stanoví, že tato práva mají být zapsána do katastru nemovitostí stejně jako jiné druhy služebností.

Pro získání osvědčení vodoprávního úřadu, které je podkladem pro realizaci zápisu do katastru nemovitostí, postačí vlastníku vodního díla jakýkoliv doklad předpokládaný stavebním zákonem v § 167 písm. d). Vodoprávní úřad (kterým je v tomto případě stavební úřad) vydá osvědčení podle § 107a písm. d) vodního zákona. V případě potřeby si může vodoprávní úřad vyžádat předložení geometrického plánu stavby, aby bylo postaveno na jisto, jaké části pozemku se služebnost týká, či odstraněny jiné pochybnosti o prostorovém rozsahu vodního díla. Tyto doklady by měl každý vlastník vodního díla mít k dispozici, když je mu stavebním zákonem toto uloženo dokonce jako povinnost, realizace zápisu by tak

neměla představovat ani nepřiměřenou administrativní zátěž pro vlastníky vodních děl. Pro vlastníky zatížených pozemků pak nebude vzhledem ke skutečnosti, že se jen zapisuje již existující služebnost, zátěž vůbec žádná.

Tuto otázku je nezbytné řešit formou novely zákona, neboť dosavadní praxe je taková, že ve velké většině případů není možné služebnost dosud zapsat, a to ani na základě uzavřené dohody s vlastníkem pozemku. Tento zápis je, jak bylo výše uvedeno, potřebný jak pro zachování služebností po celou dobu trvání vodního díla, tak významně přispěje k transparentnosti právních vztahů k dotčeným pozemkům a předejde tím sporům v budoucnosti. I v tomto případě platí, že navrhovaná úprava staví na jisto a usnadňuje realizaci postupů předpokládaných od okamžiku přijetí vlastního vodního zákona, tedy od roku 2001, neboť již při přijímání ustanovení § 50 písm. c) se předpokládalo, že jím zřízená věcná břemena mohou být zapisována do katastru nemovitostí na přání vlastníka pozemku nebo vodního díla.

K bodu 2 (Přechodná ustanovení)

Přechodná ustanovení mají za cíl z důvodů výše uvedených umožnit aplikovat navrhovanou úpravu i v již probíhajících soudních řízeních a tím umožnit soudům využít tu část řízení, která se odehrála ještě před publikací výše zmíněného nálezu Ústavního soudu a vycházela z principu jednorázové náhrady. Neméně důležité je pak i výslovně stanovení, že novelou předmětného ustanovení nevzniká nový nárok na náhradu za omezení vlastnického práva, neboť tento nárok vznikl již podle dosavadního znění vodního zákona.

Navrhovaná změna tak nepovede ke vzniku nových soudních sporů, naopak usnadní vyřešení sporů dosud probíhajících a má za cíl přispět ke stabilizaci již uzavřených smluvních vztahů ohledně těchto nároků.

PLATNÉ ZNĚNÍ DOTČENÝCH USTANOVENÍ S VYZNAČENÍM NAVRHOVANÝCH ZMĚN

§ 59a

(1) Vlastník pozemku je povinen strpět za **jednorázovou** náhradu na svém pozemku vodní dílo vybudované před 1. lednem 2002 a jeho užívání. **Tato povinnost vázne na pozemku jako služebnost ve prospěch vodního díla, a není-li to možné, tak ve prospěch osoby, která je vlastníkem stavby vodního díla podle § 55 odst. 1 tohoto zákona.**

(2) Katastrální úřad zapíše na základě osvědčení vodoprávního úřadu služebnost podle odstavce 1 na návrh vlastníka vodního díla na dobu jeho trvání do katastru nemovitostí; souhlas vlastníka pozemku se nevyžaduje.

(3) Vodoprávní úřad vydá vlastníku vodního díla na jeho žádost osvědčení o splnění podmínek pro vznik služebnosti podle odstavce 1 v rozsahu podle věty druhé a třetí na základě předložené dokumentace nebo dokladu, které je vlastník vodního díla povinen uchovávat po celou dobu trvání stavby podle stavebního zákona. Vodoprávní úřad osvědčí, o jaké vodní dílo, jemuž služebnost svědčí, se jedná, na jakých pozemcích označených podle zvláštního předpisu se toto vodní dílo nachází a okamžik jeho vybudování, případně konstatování, že bylo vybudováno před 1. lednem 2002. Pokud služebnost zatěžuje pouze část pozemku nebo je toho třeba z jiného důvodu, je součástí potvrzení vodoprávního úřadu i geometrický plán předložený vlastníkem vodního díla, kterým je zatížená část pozemku vymezena.

§ 107a

Stavební úřady

Stavební úřady

- a) rozhodují o žádosti o povolení záměru vodního díla podle § 55a,
- b) mohou nařídit zastavení prací na stavbě nebo odstranění stavby vodního díla provedené nebo prováděné mimořádným postupem podle stavebního zákona z příkazu povodňového orgánu obce, obce s rozšířenou působností nebo kraje podle § 55a odst. 9 nebo odstranění stavby podle § 55a odst. 8,
- c) rozhodují o stanovení ochranného pásma vodního díla podle § 58 odst. 3,
- d) **vydávají osvědčení o splnění podmínek pro vznik služebnosti podle § 59a odst. 1,**
- ~~d)~~ e) rozhodují o technickobezpečnostním dohledu podle § 61 odst. 7,
- e) ~~f)~~ rozhodují o změně kategorie vodního díla, rozsahu technickobezpečnostního dohledu, popřípadě podmínek jeho zajišťování podle § 61 odst. 8,
- ~~f)~~ g) vedou evidenci údajů o vodních dílech a o výkonu technickobezpečnostního dohledu u vodních děl IV. kategorie technickobezpečnostního dohledu, nad kterými neprovádí technickobezpečnostní dohled pověřená osoba podle § 61 odst. 12 písm. a),
- g) ~~h)~~ předávají údaje z jimi vedené evidence údajů o vodních dílech a o výkonu technickobezpečnostního dohledu Ministerstvu zemědělství podle § 61 odst. 12 písm. b),
- ~~h)~~ i) kontrolují provádění technickobezpečnostního dohledu nad vodními díly podle § 61 a
- i) ~~j)~~ provádějí dozor nad vodními díly podle § 110 odst. 5.

Čl. II

Přechodná ustanovení

1. Správní řízení podle zákona č. 254/2001 Sb., ve znění účinném přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona, která byla zahájena přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona a nebyla před tímto dnem pravomocně skončena, se dokončí podle zákona č. 254/2001 Sb., ve znění účinném přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona.

2. Provozní řády vodních děl pro čištění odpadních vod s povoleným vypouštěním odpadních vod s obsahem zvláště nebezpečných závadných nebo nebezpečných závadných látek podle přílohy č. 1 k tomuto zákonu do vod povrchových zpracované podle zákona č. 254/2001 Sb., ve znění účinném přede dnem 1. července 2024, se považují za schválené podle § 59 odst. 2 zákona č. 254/2001 Sb., ve znění účinném ode dne 1. července 2024.

3. Údaje o výpustech podle § 19a odst. 3 písm. a) a b) zákona č. 254/2001 Sb., ve znění účinném ode dne nabytí účinnosti tohoto zákona, budou do registru výpustí ze zdrojů znečištění vloženy do 31. prosince 2025.

4. Údaje o výpustech podle § 19a odst. 3 písm. c) zákona č. 254/2001 Sb., ve znění účinném ode dne nabytí účinnosti tohoto zákona, budou do registru výpustí ze zdrojů znečištění vloženy do 31. prosince 2029.

5. V řízení o náhradě za užívání pozemku podle § 59a zákona č. 254/2001 Sb., ve znění účinném přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona, které nebylo do dne nabytí účinnosti tohoto zákona pravomocně ukončeno, určí soud náhradu podle § 59a zákona č. 254/2001 Sb., ve znění účinném přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona, v celkové souhrnné výši do výše odpovídající jednorázové náhradě stanovené podle jiného zákona.

6. Pokud došlo mezi vlastníkem pozemku a vlastníkem vodního díla k dohodě o náhradě za užívání pozemku podle čl. LV zákona č. 303/2013 Sb., nebo bylo o takovém nároku pravomocně rozhodnuto přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona, nebo byl takový nárok přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona promlčen, nárok na zaplacení náhrady za užívání pozemku podle § 59a zákona č. 254/2001 Sb., ve znění účinném po dni nabytí účinnosti tohoto zákona, nevzniká.